

SZÉKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA —

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: szombatkor és vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Közlönyök vissza nem adandók. Hivatalos hirdetések 100 szögig minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér soha 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postakártyapénztári osek- és klóring 10,489. szám

A függetlenségi párt válsága.

Irtá: Dr Gonda Henrik.

Köztudomásu dolog, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas pártban összeütközött Kossuth Ferenc és Justh Gyula irányzata. Az ország érdekében áll, hogy a közvélemény tudomást vegyen arról, hogy a két irányzat között mi az eltérés.

Azóta, hogy Kossuth Ferenc visszatért a külföldről Magyarországra és hazánk közéletében részt kezdett venni, azonnal felismerte annak szükségét, hogy a függetlenségi párt az évtizedeken át meddőnek bizonyult közjogi harcok kizárólagos folytatása helyett, a közgazdasági kérdések gyakorlati terére lépjen és első sorban a közgazdasági önállóságot iparkodjék megszerezni a nemzet számára.

A közgazdasági önállóságért való küzdelmet Kossuth Ferenc nem csak azért hirdette, mert ettől az ország vagyoni gyarapodását és a népjólét emelkedését várja, hanem azért, mert kiforrott meggyőződése, hogy ez az út vezet legbiztosabban a politikai függetlenség, önállóság kivívására.

Ettől a meggyőződéstől áthatva, Kossuth Ferenc ugya parlamentben és a sajtóban, mint több száz népgyűlésen, éveken át hirdette a közgazdasági önállóság tanát és ennek eredménye az, hogy a gyakorlati kérdések fontosságának megértése, fokozatosan behatolt a magyar néplelekbe.

Ezek után tehát teljes képtelenség feltételezni, hogy ugyanaz a Kossuth Ferenc, aki annyi meggyőződéssel, annyi kitartással és oly nagy tudással hirdette az országban a közgazdasági önállóságot, most egyszerre irányt változtatott éppen akkor, a mikor saját nagyművi munkálkodása következtében a közgazdasági önállóság egyik attribútumának: az önálló banknak ügye került előtérbe.

Hiszen Kossuth Ferenc indította meg a bankmozgalmat az országban. Ő volt az, aki felhívta a függetlenségi párt tagjait, hogy állandóan tartsák ébren ezt a kérdést a nemzet előtt. A nemzeti akarat erős megnyilatkozása nélkül ugyanis, Kossuth Ferenc lehetetlennek tartotta a nemzet jogának érvényesülését.

Az országban folytatott agitáció megindítása előtt és azzal párhuzamosan Kossuth Fe-

renc a legnagyobb erőfeszítéssel megtett mindent, hogy az önálló magyar jegybank megvalósításából minden jogi, minden alkotmányos akadályt elhárítson. A miniszterium tanácskozásain és a király előtt is: Kossuth Ferenc az érvek egész tömegével, befolyásának egész teljességével, a legnagyobb állhatatossággal és rendületlenül harcolt az önálló bank megvalósításáért. Mindezek ellenére, — sajnos — nem sikerült a felség hozzájárulását megnyerni ahhoz, hogy az önálló bank 1910. december 31-ikére felállítható legyen. És ennek a hozzájárulásnak a hiánya, — a magyar alkotmány jelenlegi állapota szerint — az önálló bank megvalósításának: *elháríthatatlan közjogi akadály.*

Kossuth Ferencnek, mint pártvezérnek tehát egyenesen kötelessége, hogy ne engedje a pártot olyan veszélyes zsákutcába jutni, a melyből nincs kivezető út és a melynek végeredménye nem lehet más, mint az alkotmány válsága, melyet pedig a jelen pillanatban felidézni, az országra nézve a legnagyobb kár volna.

Az ilyen válság nemcsak nem hárítaná el a királyi akaratban rejlő közjogi akadályt, hanem olyan légkört teremtene, a melyben az önálló bank megvalósítása gazdaságilag is lehetlenné válik.

Az ilyen küzdelem míg egyfelől magának az önálló banknak nemcsak nem használ, hanem ellenkezőleg az egész kérdést hosszú időre vissza vetné, addig másfelől a közélet egyéb fontos kérdéseiben sokat ártana az országnak éppen akkor, a mikor ugy Ausztriából, mint belső ellenségeink részéről nagy veszélyek fenyegetik a magyar nemzetet.

A legnagyobb könnyelműség és meggondolatlanság tehát az önálló nemzeti bank nagy eszméjét egy kalendáriumbeli dátum lehetetlenségével kötni össze. S midőn Kossuth Ferenc nem akarja magára venni a naptári terminus ezen nyüségét, távolról sem határozott még arról, hogy az esetleg lehetőknek bizonyuló kibontakozást a függetlenségi párt magáévá tegye-e, avagy pedig ezzel szemben ellenzékbe vonuljon?

Természetes, hogy az erre vonatkozó irányítást akkor, a mikor tényekkel áll majd szemben: Kossuth Ferenc, mint pártvezér — magának tartja fenn...

Kossuth Ferenc öntuda-

tos nyugalommal várja a nemzet ítéletét arra nézve, hogy Justh Gyulának van-e igaza, aki a maga merev csökönységgel kockáztatja Kossuth évekre terjedő gondos munkájának eredményét, vagy Kossuth Ferencnek-e, aki midőn a nemzet javára építeni akar, mindig vigyáz arra, hogy *építkezés közben ne romboljon...*

Mert a magyar közviszonyok olyanok, hogy soha sem lehet tudni, hogy a romba döntések közepette, nem kerül-e a romok alá maga a magyar nemzet...

POLITIKA.

Pénteken a délelőtti órákban a következő távirat érkezett a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségéhez:

„A pártban szakadás állott be. Kossuth 76 társával a pártból kilépett, mivel a pártnak az önálló bankra vonatkozó határozatát el nem fogadta. Mi: Kállay, Gyarmathy — Justhtal és százhuszad magunkkal a pártban maradtunk. Válasszátok, Hírléder.”

Ez volt városunkban az első hír a pártszakadásról. Majd később megtudtuk, hogy Kossuth Ferenc hű embereinek lelkes kísérete mellett, csakugyan kivonult a pártból, de kizárólag amaz indokból, melyet lapunk első helyén részletesen ismertettünk s a mely mindenestre figyelmet, megfontolást érdemel.

Dr Török Albert nyug. főispántól hallottuk volt egy alkalommal, hogy az ország sorsát egy blattra, egyetlen kártyalapra feltenni könnyelműség volna. Ugy látszik, Kossuth Ferenc is ezuttal így gondolkozott. Most még nem látja elérkezettnek az időt arra, hogy a nemzetet meggondolatlanul harctérre, ártatlanul verpadra hurcoltassa, forradalomba kergesse. Csupán azért, hogy naptár szerint az önálló bank felállítását követelje — a sikernek minden kézzel fogható reménye nélkül.

A függetlenségi párt csütörtökön este tartotta meg nevezetes értekezését. Kossuth Ferenc pártelnök megérkezése után azonnal megnyitotta az ülést és átadta a szót Holló Lajosnak, aki előterjesztette a Justh-féle határozati javaslatot. Holló beszédének lényege az volt, hogy lefelé csak úgy tudja a párt népszerűségét megőrizni, ha az 1911-iki bankdátumból semmi szín alatt sem engednek és a hatvanhetes pártokkal együtt nem dolgoznak.

Kossuth Ferenc nagy nyugalommal kezdett bele elmondott beszédébe. Az ő lelkiismerete nyugodt, — kezdé a meggyőződés hangján — mert érzi, hogy a függetlenségi párt gazdasági irányzatának éppen ő a megteremtője. Mielőtt ő nem

állott a párt élére, magtalan közjogi vitákban fecserelte erejét a párt s éppen ő mutatott rá arra először, hogy gazdasági kérdésekben kell keresni az ország boldogulását. S nagyon meglepi, hogy éppen ilyen kérdés miatt éri a bizalmatlanság. Ő mindent megtett az önálló bank érdekében, a mit csak emberi erővel megtehetett. Elhárított utjából minden technikai akadályt, csak egyet nem tudott ez idő szerint megnyerni: a törvényhozás másik felének, a királynak a beleegyezését. Ez pedig éppen olyan pont, a melynél a vezérnek kétszeresen szüksége van arra, hogy a pártja bizék benne, üres hencegéssel ezt a kérdést megoldani nem lehet. A király elismerte a nemzet jogát az önálló bankhoz, de viszont véglegesen kimondta, hogy megvalósításába ez idő szerint nem mehet bele; az előtt a választás előtt áll tehát a nemzet, hogy vagy lemond az önálló bank kalendáriumszerű napra szóló megvalósításáról, vagy olyan beláthatatlan konfliktusba rohan, a mi aztán azt is lehetlenné teszi, hogy a konfliktus rombolása után későbbi dátummal meg lehessen csinálni az önálló bankot. Botor politika az, hogy egy kalendáriumi dátumért a későbbi sikert is veszélyeztessük. Ilyen botor politikát ne várjon tőle senki. Lehet, hogy népszerűsége kissébbedni fog, de ő azal nem törődik, ő neki mindennél drágább az ország valódi reális haladása, ennek biztosításáért szívesen áldozza föl a népszerűséget is, de hiszi, hogy a közönség nem fog a botor politika oldalára állni, s nem kívánja, hogy a nemzet jövőjét is veszélyeztessék egyetlen egy dátum miatt, a mi egy nemzet életében nem számíthat. A mi pedig egyéb magyar pártokkal való közreműködését illeti, ezt neki szívesen kell vennie, amennyiben ez is a nemzet boldogulásának nagy célja felé vihet, s nem engedi magát ebben se szűk határu, alacsony gyűlölködés által vezetni, mert mindig és mindenben csak a haza érdeke lebeg lelki szemei előtt. De neki politikája megvalósításához bizalom kell, s miután látja, hogy nehéz helyzetben mások addig áskálódtak ellene, míg a párt többségének bizalmát tőle eltántorították, nyugodt lélekkel ajánlja határozati javaslatát elfogadásra, a mely az ország boldogulását vonná maga után folyton szegényítő konfliktusok helyett király és nemzet között. Nincs más különbség az ő javaslata és Hollóé között, mint hogy amaz nem őszinte, mert maga a betérjesztője is beismerte, hogy a bankot 1911-re már nem lehet megcsinálni, s mégis követeli. Majd így fejezte be nagyhatású beszédét Kossuth pártvezér:

Ebből kifolyólag nem fogadhatom

el Holló Lajos tisztelt barátomnak határozati javaslatát, ámbar vannak olyan részletei, a melyekkel egyetértek. Nem fogadom el, hanem a következő határozati javaslatot terjesztem elő: (Halljuk! Halljuk!)

„A függetlenségi és 48-as párt változatlanul régi programja alapján áll és így, sőt elsősorban az ország gazdasági függetlenségének megvalósítását, tekinteti feladatának. (Élénk helyeslés.) E törekvés szolgálatában az önálló jogbank megvalósításáért minden rendelkezésre álló alkotmányos eszközt igénybe vett és igénybe fog venni. (Élénk helyeslés.) Eppen azért fölösleges, a mellett a főforgó viszonyok között időszertlenül is, hogy a párt az eddigiektől eltérő újabb határozatokat hozzon éppen most. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

Nagyon kérem a tisztelt pártot, ne mérgezzük el a helyzetet azzal, hogy soká vitatkozzunk. Megtörténhetik, hogy ellenzékbe megyünk és akkor nem volna tanácsos, hogy habár szétválva, nem többé mint barátok, hanem a vitatkozás elmérgesedése folytán mint ellenfelek küzdenénk a nemzet jogaiért, a mivel küzdelmünknek ereje mindenesetre gyöngülne. Eppen azért azt javaslom, hogy minden további vitatkozás mellőzésével hozzunk határozatot.

Ezen solennis pillanatban, midőn talán politikai családomnak egy részétől kénytelen leszek megválni, érzem, hogy pártom iránt, hazám iránt, elveim iránt, mint pártvezér úgy viseltettem, mint idősebb testvér és valódi jó barát. (Igaz, úgy van.) Határozati javaslatom elfogadását bizalmi kérdésnek tekintem. (Hosszantartó éljenzés és taps.) Meg fogja szavazni, aki bennem bizik s az én vezetésemre továbbra is igénybe akarja venni, nem fogja megszavazni, a ki nem bizik bennem és velem ellentétbe akar helyezkedni a pártban és az ország előtt. (Igaz. Úgy van.) Kérem tehát Hoitsy Pál t. ügyvezető alelnök urat, hogy olvassa föl a névsort. A szavazatoknak ellenőrzésére két párttagot fogok fölkérni, az egyik legyen Holló Lajos barátom, a másik Tóth János tisztelt barátom. (Élénk helyeslés.)

Végül a szavazás megtörtént, mely szerint 74-en szavaztak igennel és fogadták el Kossuth indítványát, 120-an nemmel, vagyis Holló javaslatára. Ezt Kossuth Ferenc a következőleg enunciatálta:

A párt többsége elfogadta tehát Holló Lajos határozati javaslatát és így én azt, mint a párt elfogadott határozatát ezennel kijelentem. Ez egyuttal utolsó elnöki tevékenységem itt. (Fölkiáltások: Nagyon sajnáljuk!) Ezennel lemondok az elnökségről, kilépek ebből a pártból és köszönöm az irántam eddig tanusított bizalmat. (Éljenzés és taps.)

Kossuth Ferenc a nyilatkozata után elhagyta a pártkör helyiségét. Nyomon követi az a hetvennégy képviselő, a ki Kossuth indítványát elfogadta, követik a függetlenségi főispánok csaknem teljes számban, a párt összes kültagjai és a pártkör előszobájában nagyszámu jelenvolt hírlapírók.

48-as függetlenségi Kossuth-párt.

A Royal-klubból Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf és Kossuth hetvennégy hiva a főispánokkal együtt a Royal-szálló egyik termébe ment, hogy mindjárt megtartsa ala-

kuló ülését. A mikor Kossuth Ferenc a terembe lépett, percekig tartó tapsal és éljenzéssel fogadták.

Az elnöki széket mint korelnök Szentiványi Árpád foglalta el s mindjárt javasolta, hogy Kossuth Ferencet válasszák meg elnöknek. Lelkes éljenzés mellett foglalta el Kossuth Ferenc az elnöki széket.

— Remélem, mondotta, hogy e kis csapattal is sikerrel vehetem föl a küzdelmet, mert e csapat tagjai sem jóban, sem rosszban el nem hagynak és velem lesznek. Új programot nem adok, maradok, a ki voltam és maradunk hiven, becsületesen eddigi programunk mellett. Ragaszkodunk változatlanul ezekhez az elvekhez és küzdünk tovább is rendületlenül megvalósításukért és bizonyosan eredményesebben dolgozunk értök, mintha most, a lehetlenség politikáját követve, újabb válságba sodornók a nemzetet. Kérem a változatlan bizalmatokat és támogatástokat. (Zajos éljenzés és taps.)

Hoitsy Pál úgy érzi, hogy e pillanatban köszönettel és hálával tartozik a párt vezérének, Kossuth Ferencnek, a ki nehéz helyzetben, súlyos körülmények között vezeti a pártot új küzdelemre. Tudja jól, hogy Kossuth a jövőben is éppen olyan ernyedetlenül dolgozik a haza javára, mint tette eddig. Biztosítja Kossuthot arról, hogy hűségesen követik őt.

Zajos éljenzés után Bethlen Bálint gróf főispán szólalt föl. Ő hozta a pártba Apponyi Albert grófot (éljenzés), a ki hűséges, becsületes segítő-társa volt azóta és mindenkor Kossuth Ferencnek. Bizik benne, hogy ők meg fogják értetni a nemzetet, miért volt szükség a mai szakításra. (Helyeslés.)

Apponyi Albert gróf szólalt fő azután. Beszédét még az együttes pártértekezleten akarta elmondani, de mivel látta, hogy a két tábor meggyőződése teljesen kijegecesedett, fölöslegesnek tartott minden további szót. Ezuttal is tiltakozott minden vezéri dualizmus ellen. A pártnak egy vezére van: Kossuth Ferenc, őt követi és őt kell követnie a pártnak. Az volt egyik főbaja a pártnak hogy sok volt a vezére és elnöke. Minden munkaerjét és munkabírását rendelkezésére bocsátja a pártnak és vezérének.

Riadó éljenzés hallatszott, mire a párt Hoitsy Pált ügyvezető-alelnöknek. Nagy Emilt gazdának, Halász Lajost pedig jegyzőnek választotta. Nagy Emilt megbízták, hogy új pártelhelyiségről gondoskodjék, hogy a másnapi pártértekezletet lehetően már ott tarthassák meg.

Hoitsy Pál indítványára elhatározták, hogy az új párt neve ez lesz: Negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt.

Hoitsy azután bejelentette, hogy a következő képviselők jelentették be táviratban Kossuthhoz való csatlakozásukat: Babó Mikály, Bethlen István gróf, Bene János, Bartsch Gusztáv, Csontos Andor, Embery Árpád, Kökényesdy Mihály, Léway Mihály, Sziklay Ottó és Somsich Tihamér gróf, összesen tíz képviselő.

E számmal együtt ma nyolcvannégy tagja van a Kossuth-pártnak.

A bejelentést tapssal fogadták. Bizony Ákos indítványára elhatároz-

ták, hogy valamennyien, képviselők és főispánok kilépnek a Royal-klubból. Mindjárt alá is irták a kilépő-ívet.

Szentiványi Árpád és Okolicsányi László indítványára elhatározták azt is, hogy a képviselőházi bizottsági állásokról és a Ház jegyzői állásukról is lemondanak.

A régi párt alapszabályait en bloc elfogadták.

Kossuth Ferenc indítványára elhatározták, hogy a nemzethez manifestumot intéznek, melyben ki mondják a régi programhoz való ragaszkodást, új programot nem adnak, de megokolják a régi pártból való kilépést.

A manifestum megszerkesztésével Kossuth Ferencet bízták meg.

Elhatározták, hogy a kültagok holnaptól kezdve fölvételre jelentkezhetnek az új pártkörben.

Nagy Emil elfoglaltságára való tekintettel azt javasolta, hogy gazdának helyette Zlinszky Istvánt válasszák meg.

Az indítványt egyhanguan elfogadták.

A Kossuth-párt pénteken délelőtt a képviselőházban tanácskozássra gyűlt össze a további tennivalók dolgában, este pedig pártvacsera volt a Pannónia-szállóban. Az értekezleten kezdettől fogva mindvégig fölöttébb lelkes volt a hangulat.

Kossuth Ferenc és az egész párt a hazafias tett öntudatával volt eltelve és mindenkit abbéli erős meggyőződése buzdította, hogy a nemzet az új választáson Kossuth Ferencnek fog igazat adni s az egész ország hálás lesz azért, hogy egy újabb alkotmányválságtól megóvta.

Az egész társaság, képviselők és főispánok együtt vacsoráztak Kossuthal és Apponyival.

Községi takarékpénztárak*.

(Folyt. és vége.)

Magyarországon ma még mindössze csak 14 községi takarékpénztár működik, melyek közül legrégibb és legizmosabb a nagykörsi, utánna a nagybányai, hajduböszörményi, pinkafői, kisujszállási, karcagi, tiszaszentimrei, földesi és bégaszeggyörgyi.

Ezek a pénztézetek pl. 1904-ben 346 ezer korona tiszta jövedelmet mutattak fel és abból 256 ezer koronát a saját községek céljaira fordítottak. Működési formájuk csaknem mindenütt egyenlő. A részvénytársasági közgyűlés jogait a községi képviselő-testület gyakorolja. Ez küldi ki saját kebeléből az igazgatóságot és felügyelő bizottságot. Üzletkörü pedig kiterjed mindenre, amivel ma egy bank foglalkozik, de e téren is legelső sorban az illető város vállaltainak financirozása a legfőbb feladata. Ezzel érte el pl. a nagykörsi községi takarékpénztár, hogy 1903-ban a városi pótdót 64.5 százalékról 32 százalékra csökkentette. Ezzel szemben a nagy pénztézetek ma inkább emelik a közterheket, sem hogy csökkentenék. Mert évi nyereségüket a mérleg készítésekor ideiglenesen be szokták fektetni adómentes állampapírokba és így kibújnak a rendes adózási kötelezettség alól is és azt ráhárlják polgártársaikra.

Bizonyítva látszik tehát, hogy a *Különös figyelmébe ajánljuk Székely-udvarhely város közönségének, de főképp az intéző férfiaknak.

városok terheinek csökkentése a községi takarékpénztárak megvalósításával a legközvetlenebbül megvalósítható. Ennek azonban legnagyobb ellenzői a helyben már megerősödött hasonló intézmények lenyűgöző érdekei s azok szolgálatában álló érdekcsoportok, holott az egyes községek, illetve városok saját pénztézetek a leggyöngyörűbb feladatok megoldását lennének hivatva a közérdekében teljesíteni. Ha ilyen pénztézetek hálóznák be az országot, akkor mindenesetre jelentékenyen csökkenne a kényszereladáson elkotyavetyélt birtokok száma, rendeződne a szegényügy s a városi haszonhajtó vállalatok nem kerülnek idegen és egyéni haszonlesők kezére. Városaink birtokában még mindig 2.7 millió holdnyi földterület van. Ezeknek a földéhség csillapítására való fölhasználása, termelő, bérő és értékesítő szövetkezetek alakítása lehetne a nemes feladatuk. Kezelhetnék az ilyen községi takarékpénztárak a különféle városi haszonélvezeteket is, az árvapénzeket, a városi alapokat, a városi adópénztárakban ma mihaszna heverő adópénzeket. A városnak folyószámát nyitva részére, fizetőhelyül is szolgálnának. Megalapozhatnák a helybeli felkarolható iparágakat s a környéken kapható közmunkákat a földmives nép pihenő idejében foganatosíthatnák. Igyen szaporítván a kereső napok számát, ezzel a földmívelést haszonhajtó foglalkozásul megtartanák. Vitathatja-e valaki, hogy ily téren való érvényesüléssel a kivándorlás elleni hathatós ellenszert is szolgálhatnak.

A szövetkezetek fejlesztése is hatalmas támaszt nyerhetne a közérdeket és nem egyéni érdekeket szolgáló takarékpénztárakban, melyeknek legszebb feladata volna a legszeleesebb rétegekre is kiterjedő szövetkezeti intézményeket is kebelébe fogadni, vagy ilyenek életrehívását előmozdítani, hogy a közjólét javítása érdekében a legapróbb tőkéket is felszívja s a lakosság egész közét magáénak mondhassa.

HIREK.

ŐSZ VAN...

Ősz van. Lehullottak a sárga levelek, Az én boldogságom is elment veletek. Tavaly is egy rózsá, az idén a másik... Hiszen így a házunk temetővé válik!

Temetővé, a mely oly félelmes, rideg, A melytől a lélek irtózik s megre meg, E ház fölött mindig lesz egy sötét felhő Akkor is, ha másutt az ég szépen kéklő

Oh mért is lesz bimbó, hogyhaki nem nyílhat? Miért a fán virág, hogyha termést nem ad? Miért indul el a csörgő patak, Ha utját téveszti, s a föld alatt marad?

Mért él annyi rózsás remény a lélekben? Hogyha mind oda lesz, váratlan, hirtelen. Miért is születünk? Mit ér ez az élet? Én ama másikkal szívesen cserélek.

Ugyis tele van már bánattal a lelkem, Föl nem vidámíthat többé semmi engem. Még azt is kerülöm, ki felém mosolyog, Hogy kacagjak én, ha szívem vérzik, sajnó?

Ősz van. Lehullottak a sárga levelek, Az én boldogságom is elment veletek. Olyan vagyok, mint a lombját vesztett fa, Még sem. Ő remélhet, neki lesz tavasza.

Vári Elek.

— **Az aradi vértanú özvegye.**
Damjanich János, az aradi vértanú egyik hősének özvegye a következő meghatározó sorok kíséretében küldött hozzánk néhány sorsjegyet:

Kedves Uram,
dicső szabadságharcunk egyik vértanujának vagyok özvegye s a Magyarok Istene megengedte érnem, hogy a jelen nemzedék az aradi vesztőhelyet, a magyar Golgothát, a nemzet közkincsévé fogja megváltani s a Tizenhárom vérével áztatott szentföldön méltó monumentumot állít.

Ez a monumentum lesz a magyarnak örök értelme a haza imádatára és hála oszlopa a szabadság vértanui iránt.

Magyar Atyámfia!
Bocsássa meg nekem, kit a bakó keze tett özvegygé, bocsássa meg nekem, a legendás idők mérhetetlen kinokat szenvedett tanujának, hogy a magyar szentföld megváltásához hozzájárulását kérem.

A Tizenhárom arcképével ékesített sorsjegyeink jövedelme lesz hivatalva a magyar Golgothát a nemzet közkincsévé megváltani és a hősök vérével áztatott szentföldön a monumentumot fölláttatni.

Fogadja el Uram éntélem e néhány sorsjegyet és segítsen engem nagybecsű hozzájárulásával ahhoz, hogy a könyvek tengerével áztatott szemeimmel hátralevő rövid életemben még megláthassam a magyarok hála oszlopát a hazaimádat vértanuinak örök emlékére.

Budapest, 1909. november havában.

Honleányi üdvözléssel:

Damjanich János özvegye

a vesztőhely megváltási bizottság díszelőnöke.

A sorsjegyeket — melyeknek ára darabonként 1 korona — természetesen hazafias kötelességünknek tartjuk megváltani, sőt e helyen a magunk részéről is kérjük a közönséget, támogassa az aradi Tizenhárom emlékére állítandó monumentumot áldozatkész filléreivel. Sorsjegyeket készséggel küld az Aradi Vesztőhely Megváltására Alakult Bizottság Budapest, VII. Akácfa-utca 39. sz.

— **Az élő székely kőkoporsója.**
Keddi György székely atyánk fia jó módú földbirtokos, vármegyei virilista az udvarhelymegyei Bethfalva kisközségben. Méltóságához illőnek tartotta tehát, — tekintettel 68 éves korára — hogy halála esetére, róla más ne gondoskodjék, hanem ő maga rendezze el jövőbeli lakhelyének ügyét. Teljes hidegvérrel hívatta magához a koporsócsinálót, aki ezáltal nem asztalos, hanem Gál József székelyudvarhelyi kőfaragó-mester volt. Megalkudtak és a kőfaragó-mester munkához látott. Elkészítette a koporsót még pedig a maga mesterségének megfelelően: székelyvassági trachit kőből. A koporsó igen csinosan, a kő saját eredeti színében van elkészítve. Mai nap lesz az átvétele ugy a koporsónak, mint az egyszerűre készült 2,70 cm. magasságú siremléknek. Maga Keddi György uram érkezik Székelyudvarhelyre az átvétel eszközzése végett. Ezt sem akarja másra bízni. Nehogy valami hiányossága legyen az örökös nyugalomra szánt „kőház“-nak.

— **Székelyfiúk ipari elhelyezése.**
A székelyszülők, de még az akció körül munkásságot kifejtő egyes előjáró tényezők sem tudják azt, hogy az állami gépgyárakba székelyfiuknak inasokul elhelyezése végleg be van szüntetve. Nap-nap után érkeznek kérések a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához a

gyári elhelyezés kieszközölése végett, amire a válasz természetesen csak elutasító lehet. A kamara ez uton ismételt figyelemzteti az érdeklődőket, hogy gyermekeknek az állami gépgyárban bejuthatása reményéről mondjanak le, mert ezeket a tanonevelési intézményeket az állam már öt év előtt beszüntette, egyfelől azért, mert a gépiparban tulprodukción állott elős a székelyfiuknak nem mindegyike biztosíthatja immár jövőjét, legfőképpen pedig azért, mert tapasztalat szerint a gépiparban fölnevelkedett székelyfiúk (nekünk nem lévén gépgyáraink) a székelyföldről végleg elszakadtak. Ellenben a kamara magánipari műhelyekbe mindenféle iparra most is naponként elhelyezi azokat a székelyfiukat, kik legalább 4 elemi osztályt végeztek és 13-ik évüket betöltötték, állami ipari szakiskolába pedig minden iskolai év kezdetén ösztöndíj mellett helyez el olyan tanulókat, kik négy gimnáziumi, vagy négy polgári iskolai osztályt végeztek. Az iparnemek megválasztását legcélszerűbb a kamarára bízni, mely ismervén az újabb mesterségeket, jobban megtudja azokat választani, mint az iparban tapasztalatlan falusi szülők. Ügyes, számolni jól tudó fiukat a kamara kereskedésekbe is sokat elhelyez. Esetről-esetre csak a gyermeknek bizonyítványát küldjék be Marosvásárhelyre az iparkamarának.

— **A gyermek estély** a múlt vasárnap igen szépen sikerült. A szereplések sikerének elbírálását a közönségre bizzuk, itt csak örömmel konstatálhatjuk, hogy küzdelmes fardozásainknak meglepő lelkes pártolás és figyelem adta meg az érkölesi és anyagi jutalmat. Oly tiszteletre méltó közönség tüntette ki növendékeink játszi működését, minővel nem mindenki dicsekedhetik. A hosszas színházi szezon után valóban csak a szülők és rokonokra számítottunk és ime jóleső örömmel szemléltük a nagy közönség előtt gróf Mikos János főesperes urat a helybeli és vidéki papság javarészevel. Nagyszámban láttuk képviselve vármegyénk és városunk tisztviselői karát, valláskülönbség nélkül mindhárom közép-, szak- és polgári iskolák tanári testületét, a város és környék tanferfiait élükön Rhédey János kir. tanfelügyelő ural, ki roppant elfoglaltságai közt fényt, tekintélyt kölcsönzött iskolánk működésének. Fogadja a n. é. közönség a minket kitüntető jóindulatú partifogásáért hazafias tisztelettel párosult köszönetünket. Anyagi jövedelem a felhelyárak dacára is meglepő. Összes bevétel: 326 K 90 fillér, tiszta jövedelem 219 K 48 fillér. Köszönettel nyugtázzuk a felülfizetéseket: Simó János 5 K, Barsay Károlyné, Neumann Zsigmond 4—4 K, Dr. Václav Ferencné 3 K 50 f, Soó Gáspár, Kovács János, Dragomán Domokos, Tamás Lajos 2—2 K, Péter József 1 K 60 fill. Fénya András 1 K 20 fill. Anka Miklós, Daróczy N. 1—1 K, Barkóczy Ignác 60 fill. N. N. 50—50 fill. Horváth József ref. kántor 40 fill. Jakab Gáspár 20 fillért. A szerzetes tanítók.

— **Az Eszkimó Ujság.** Még az eszkimóknak is van immár lapjuk. Az ujság hónaponként egyszer jelenik meg eszkimó nyelven Goodhaabban, Grönlandon és a címe: Katoriknik. A szerkesztője Möller evangélikus

lelkész, ő egyszersmind a kiadó is, ő rajzolja a képeket, megírja az egész ujságot, ki is nyomtatja, sőt ő maga hordja szét és szedi be az előfizetési díjat. Ez az előfizetési díj egyébként nem olyan egyszerű dolog, mint nálunk, mert az ujságnak negyedévenként egy buvárkacsa és egész évre meg egy foka az ára.

— **A református temető rendezése**re adakoztak: dr. Mezey Ö. 40 K; Ilyés M. ezredes, Ilyés K., Ilyés V., Özv. Heya E.-né, Özv. Miklósi H.-né és Persián I. 10—10 K; Gyertyánffy B. és Bod K.-né 6—6 K; dr. H.-né, Pál A., Pál E. és Kun B. 5—5 K; özv. Gyarmathy S.-né, özv. Bartha K.-né és Soós 2—2 K, összesen 142 K. Az eddigi gyűjtés eredménye 418 K 70 fillér. Igaza van orosházi adakozónak: „Ha mindenki, kinek halottja van a református temetőben, anyagi erejéhez mérten annyit áldoz az üdvös célra, azt hiszem Főgondnok ur megvalósíthatja igen szép tervét, temetőink rendezését.“ Azonban szomorúan kell tapasztalnom, hogy reményeim túlzottak voltak! Annyi felhívásra, amit szét küldöttem, eddig még csak 52-en kerestek fel adományaikkal! De még nem mondok le a reményről, hogy a hívek kérésemet nem engedik a pusztában elhangzott kiáltássá válni, hanem igyekeznek filléreiket hozzám elküldeni. Kérem tegyék az ügy érdekében! Dr. Solymossy.

— **Csalódni emberi dolog**, de nem okvetlen kell. Ha „Réthy“ névre figyelünk, úgy nem csalódunk, hanem eredeti Pemetefü-cukorkát kapunk 60 fillért, még pedig egy „kedvelt régi magyar háziszert, mely köhögés, rekedtség, hurutos bántalmak sok ezer esetében kitűnően bevált. De vigyázzon, hogy a doboz és a cukorka minden darabján rajta legyen a „Réthy“ név.

— **Bedő Ferenc síjára** adakoztak: Szakács K. 5 K; a Riemer K. Gusztáv ur ivén aláírtak közül fizettek: Biró A. 10 K; Evinger A. és Csillag J. 5—5 K; dr. Macskási I. 1 K. Összes adomány 504 K 54 fillér. Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetemet s kérésemet azok, akik még nem adakoztak, hogy adományaikkal a célba vett rendezést elősegíteni kegyeskedjenek. Dr. Solymossy.

— **Táncanfolyam-megnyitás.** Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki közönséget, hogy f. hó 30-án a „Budapest“-szálló nagytermében táncanfolyamot nyitok. Tandíj 6 heti tanfolyamra 12 korona. Haladóknek 8 korona, a gentriboston betanításával együtt. A 6 heti tanfolyam alatt növendékeimet tanítom az összes modern táncokon kívül az eredeti francia esztétika szerinti illem és testügyességre is. A bostont külön 3 óra alatt betanítom, óránként 4 korona, csoportban 2 korona díjazás mellett személyenként. 5—10 éves babákat külön órák alatt tanítom. Tanítási napok: szombaton, kedden, szerdán és pénteken. Iskolás gyerekeknek d. u. 5—7-ig, felnőtteknek este 8—11-ig tart. Beiratkozni lehet Betegh Pál könyvkereskedésében és a tanórák alatt. Házaknál csakis meghívásra jelennek meg. Kiváló tisztelettel Sára Miklós, budapesti okl. táncitanító.

Gazdakör.

„Az arankairtás tíz parancsolatja.“
A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület tekintettel az aranka folytonos terjedésére és azon közönyösségre, amelylyel a gazdak az állam által elrendelt irtási intézkedéseket végrehajtják, magyar és német nyelven kiadta az „Arankairtás tíz parancsolatját“, annak terjesztésére felkérve az összes gazdasági egyesületeket. E kiadvány a gazdasági egyesület titkári hivatalánál (Temesvár, Józsefváros, Uri-utca 8.) megrendelhető. Tekintve a kérdés aktuális voltát, e tíz parancsolatot az alábbiakban szószerint közöljük, ajánlva azt gazdaközönségünk szíves figyelmébe:

1. Csak arankamentes magot vess.
2. Sohase feledd, hogy talajod is fertőzve lehet az aranka magjával.
3. Herésedet állandóan szemmel tartsd, ha foltot nem is látsz, vizsgálj, nincs e a herenövények között elrejtőzve kuszó arankaszál.
4. Az arankát, mielőtt észreveszed, irtsd ki alaposan, nehogy magot érleljen.
5. Az arankát irtsd ki a következő módon:

Először: a foltot kaszáld le a foltnál legalább 1 lépéssel nagyobb területen; a lekaszált részeket gondosan gyűjtsd össze s szállítsd el a földekről ponyvába csomagolva nehogy az elejtett arankaszálak herédet megfertőzzék.

Másodszor: a lekaszált folt helyét legalaposabban kapáld fel, a növényi részeket temesd mélyén a föld alá, hogy elkorhadjanak.

6. Nehogy üres foltod maradjon, vedd be, az irtás helyét lucernában lucernamaggal, lóherésben tavaszkor biborheremaggal, őszkor lóheremaggal.

Az irtott foltot, különösen a szélet, ezentúl is kísérd figyelemmel, nehogy az aranka újra felüsse a fejét.

7. A tarlóhere arankamentesítésére fordítsd a legnagyobb gondot; hanagyon arankás, azonnal szántsd ki.

8. Mag lóhere kaszálásakor minden kihagyott arankafoltért fizess kaszasodnak 4 fillért s a folt kiirtásával ne késél.

9. Cséplés után a here arankás hullapékait trágyadombra ne hord, hanem semmisítsd meg, nehogy a trágyával fertőzd meg a földedet.

10. Ha magtermelő vagy, különösen ügyelj a nagy aranhára, mely a közönséges herefoltó arankánál sokkal veszedelmesebb, mert magja a heremagból ki nem rostálható, ez ellen tehát csakis a földön való irtással védekezhetsz. Ha ezt elmulasztod, heremagod husz koronával főg kevesebbet érni. Ha pedig a nagy arankát nem ismered, küld be valamely magvizsgáló állomásnak, ahol díjtalanul határozzák meg.

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek bizony elejét veszi a SCOTT-féle EMULSIÓ. Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, a kik először tesznek kísérletet a

Scott-féle Emulsióval.

A SCOTT-féle Emulsió csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotászeiben fenntartja legnagyobb foku tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inynek s a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt — kérjük figyelembe venni.

Ne létovázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal

Beretvás - pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlva. **Ára 1-20.** Kapható minden gyógyszerésznél és postai szállítással. **Beretvás Tamás**

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbad ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, v. szegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuvizBaross, vesebad ellen
Borhegyi hugyhajtó
Boholti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légesőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő italHorgász, étvágygerjesztő
Kásonfő-ut-Salutaris jód és lithium tartalma
Ripáti, égvényes ásványviz
Szekely-Szelters, idült gyomorbadok ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

TALÁLÓS o o o
o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** és a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

A kadiacsfalvi ecet.

Az emberi szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz. **A kadiacsfalvi ecettel** savanyított ételek kellemes finom ízt nyernek. **A kadiacsfalvi ecettel** eltett ugorka egy év múlva is üde, friss marad. **A kadiacsfalvi ecet** bármely boreccettel versenyez. Kapható a kadiacsfalvi ecetgyárban és minden jobb fűszerkereskedőnél. Hamisításoktól óvakodjunk.

Eladó méhek

Azonnal eladó 6 méhcsalád, mind anyatörzsek országos méretű kaptárakban, 18-20 keretre betelelve, mézzel dusan el látva és fiatal anyákkal. Értekezhetni Derzsy Samu törvényszéki irodatisztával Székelyudvarhelyt, Király-utca 31.

Kiszíveskedne ajánlani
fűszerüzletnekvaló kisházat bérbe, erdélyrészi magyar faluban? Cím: **Horváth Emilia Szabadka** (Bács-megye) Zimonyi-ut 789. szám.

Részletfizetésre 1909. évi

modellű szerkezettel bíró új és jó gramophonok és lemezek olcsón kaphatók méltányos részletfizetési kedvezmények mellett. Kárda Dénes Kossuth-u. 61. sz.

Ez már így van
és nincs másképp!
Bőr, talp,cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemű árucikkek
Szentpétery Károlyné utóda

p. p. Szentpétery Károly

kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-tér, régi városháza alatt) friss árukkal berendezve és tettelesen kibővíve — kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszeri bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kitűnő áruí és olcsó árai — minden versenyt felülmúlnak.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar kir. államvasutak.

307974—909. szám. FIV.

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasúti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráruraktáraiban délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Bpest ny. p. u. áll. 1909. évi nov. 19.				
Pozsony	"	"	"	30.
Bpest dp. t. p. u.	"	"	"	24.
Győr	"	"	"	16.
Szabadka	"	"	"	23.
Ujvidék	"	"	"	24.
Pápa	"	"	"	23.
Kassa	"	"	"	16.
Losoncz	"	"	"	24.
Miskolc, g. p. u.	"	"	"	23.
Eszék	"	"	"	17.
Szeged	"	"	"	24.
Temesvár J. vár.	"	"	"	18.
Debrecen	"	"	"	23.
Szatmár-Németi	"	"	"	18.
Kolozsvár	"	"	"	24.
Nagyvárad	"	"	"	26.
Arad	"	"	"	17.
Békéscsaba	"	"	"	18.
Pécs	"	"	"	17.
Zágráb	"	"	"	24.
Fiume	"	"	"	23.
Sátoraljaúj hely	"	"	"	17.
Szolnok	"	"	"	19.
Nagyszombat	"	"	"	24.
Brassó	"	"	"	24.

Budapest, 1909. évi nov. hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomást nem díjazunk)

Amortizációs
tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége“. **KOLOZSVÁR** Ferenc József-ut 7. szám a. Válaszbélyeg csatolandó.Meleg sósfürdő Heten-kint háromszor u. m. szombat, vasárnap és hétfő napokon egészen új évig kapható a Gergely Ferenc féle sós-fürdő. Kád-fürdő 1 K. Szives partifogást kér tisztelettel: *Mátéffy Lidia* bérlo.

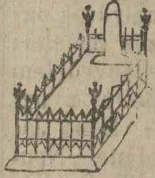
2 szép butorozott szoba kiadó Bem-utca 10. szám.

TÖRLEY
PEZSGŐKöhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a ..
Réthy-féle pemetefű cukorkánálVásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.
1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el.

Dávid Domokos
géplakatosmester

Székelyudvarhelyt, Bálint-u. 8. sz. a. (a vasúti állomással szemben)

elvállal mindenféle szakmájába vágó lakatosmunkákat, rak-táron tart különböző főzőkályhákat (sparhelt). Bármely gépek és egyéb szakmabeli dolgok javítását lelkiismeretesen teljesíti. o o o Méltányos árak. o o o Pontos kiszolgálás.

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka.

egy régióknak bizonyított háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvényénél, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott debazba van esomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. —

Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
vámint gyász-
jelentések,
ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kálathoz izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek**Betegh Pál**
villamos tüzemre berendezett
könyvnyomdát és könyv-
kötő-intézetében Székely-
udvarhelyt, Kossuth-utca
81. sz. alatt.
Vidéki megrendelése-
ket azonnal elintézt.